

І
НФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНА
ТА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА:
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали міжнародної
наукової конференції*

12-13 жовтня

Харків, ХОАК

2009

СЕКЦІЯ
ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТЕАТРАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА ТА КІНО-, ТЕЛЕМИСТЕЦТВА

**ПРО КОМПЛЕКСНЕ ВИХОВАННЯ
В СИСТЕМІ НАВЧАННЯ РЕЖИСУРИ**

С. І. Гордєєв

Можливо тому, що мистецтво режисури є наймолодшим серед театральних професій, воно здатне розвиватися інтенсивно. У цьому висновку його колосальні можливості. Але звідси виникають й численні сумніви щодо цієї професії. Сумніви починаються з досить поширеного переконання, що факт навчання режисури ще нічого не визначає і що перебування у творчому ВУЗі ще ніколи само по собі не виховало режисера.

Деякі представники світового театру навіть стверджують, що режисера взагалі неможна навчити. Педагог може лише передати частки зі своїх особистих прийомів та методів роботи, у кращому разі – заохотити студентів до їх власного пошуку та дослідження. Тобто, на їх думку, театральна школа здатна тільки вкласти необхідну інформацію в людину, що стала на шлях мистецтва.

Полемічний зміст таких суджень потребує акцентування уваги на пошуку подальшого розвитку й вдосконалення режисерського фаху в сучасному театрі. А це, у свою чергу, постійно ставить перед вищими театральними навчальними закладами України завдання підвищення рівня підготовки молодих фахівців. Виховання талановитих, всебічно освічених, професійно зрілих митців, які здатні очолити театральні колективи – головна вимога, що стоїть сьогодні перед режисерськими факультетами творчих ВУЗів Києва та Харкова.

Пошуки перспективних напрямів, на наш погляд, у театральній педагогіці пов'язані із запровадженням в останні роки спільного навчання режисерів та акторів. Така форма зближує навчання з вихованням, теорію з практикою, сприяє формуванню творчих індивідуальностей, а також необхідній професіоналізації режисерів та акторів. У цьому педагогічному експерименті знаходять подальше і повне втілення принципи виховання «режисерів корення» (К. С. Станіславський), які здатні не ліпити, а вирощувати театральні вистави, висловлювати свій постановочний задум, що підпорядкований авторській думці і авторському стилю, через акторську творчість, відтворення процесу «життя людського духу» п'єси та ролі.

Спільне навчання студентів-режисерів і студентів-акторів проводиться у творчій майстерні, яку формує художній керівник з педагогів-одномумців (педагог з режисури, педагог з акторської майстерності та педагога з спецдисциплін). Відповідно диференціюються і види знань:

- ◆ сумісні заняття режисерів та акторів;

- ♦ окремі заняття режисерської групи;
- ♦ окремі заняття акторської групи.

Заняття кожного курсу проводяться за всіма формами вузівського навчання: лекційні, семінарські, практичні, групові та індивідуальні заняття, виконання та перевірка семестрових і курсових робіт.

Художній керівник, що добре знає індивідуальність кожного студента своєї майстерні, намагається розвивати країці сторони його обдарування, особливості його творчої індивідуальності і відповідно до цього завдання планує конкретний навчальний процес.

Фахові дисципліни навчального плану – режисура, акторська майстерність, сценічна мова, сценічний рух, ритміка, художнє оформлення спектаклю, постановка танцю у виставі, музичне оформлення вистави та ін. – ведуться педагогами-фахівцями під безпосереднім наглядом керівника майстерні.

В умовах режисерсько-акторської майстерні, своєрідної моделі театру, з перших кроків і на всіх подальших етапах виникає можливість виховати у студентів-режисерів пильну увагу до студентів-акторів та творчу відповідальність за них.

Керівник та педагог з кожного фаху несуть відповідальність за професійну підготовку та моральне виховання майбутніх художників, і тому будь-які методичні завдання вирішуються на різних етапах комплексно. Однак це не виключає індивідуального підходу до студента і робить ще необхіднішою єдність принципів професійного навчання.

Весь процес виховання режисерів поєднується з розвитком різноманітних граней здібності молодого художника до сприйняття явищ дійсності та мистецтва. Здатність актора до сприймання сценічних подій і здатність режисера вибудувати зони сприймання, зробити їх заразливими для глядачів, залучених у процес сумісного переживання – головні вимоги повноцінної сценічної творчості, найважливіша ланка в опануванні спадщини видатних митців українського та світового театрального мистецтва.

Розвиток сучасного театру в Україні потребує подальшого удосконалення всього процесу виховання та освіти майбутніх режисерів. Перш за все, розробки та уточнення навчально-методичної документації (навчальних планів, програм, підручників, посібників тощо), яка передбачає і перехід до навчання за всіма фаховими та теоретичними дисциплінами. Безумовно, що така форма виховання дає змогу майбутнім фахівцям глибше пізнати професійні секрети, здобути теоретичні знання і практичні навички, а педагогам – стимулювати подальший розвиток наукових ідей та чудових відкриттів К. С. Станіславського і В. І. Немировича-Данченка, В. Є. Мейєрхольда і Є. Б. Вахтангова, О. С. Курбаса і М. М. Крушельницького, А. Антуана і Г. Крега, Б. Брехта і П. Брука, А. Д. Попова і Г. О. Товстоногова, а також багатьох інших прогресивних режисерів, плідність творчості яких підтверджена розвитком світового театру.